

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Rozhodné právo a příslušnost soudu při rozvodech mezinárodních manželství/partnerství, majetkové vztahy a poměry k dětem

Cílem tohoto článku je poukázat na některá úskalí, která mohou číhat na budoucí manžele/registrované partnery/rodiče uzavírající mezinárodní manželství/partnerství a rady, jak se těmito úskalím vyhnout.

Majetkové vztahy manželů/partnerů

Volba práva

V souladu s nařízením (EU) 2016/1103 o příslušnosti, rozhodném právu a uznávání výkonu rozhodnutí ve věcech majetkových poměrů v manželství (dále jen „**Nařízení**“), si manželé/partneři či budoucí manželé/partneři mohou zvolit rozhodné právo, kterým se budou řídit jejich majetkové poměry. Majetkové poměry v manželství představují soubor pravidel týkající se majetkových vztahů mezi manželi navzájem a ve vztahu ke třetím osobám vyplývajících z manželství nebo z jeho zrušení

Volbou rozhodného práva můžou manželé či budoucí manželé vyloučit případné negativní dopady aplikace práva státu, jehož použití může mít fatální vliv na majetkové vztahy manželů, či na majetkové vypořádání po ukončení manželství.

Neexistence dohody o volbě práva

Při neexistenci dohody o volbě práva je právem rozhodným pro majetkové poměry v manželství (kromě dalších zákonných kritérií uvedených v Nařízení) právo státu:

- v němž mají manželé první společný obvyklý pobyt po uzavření manželství, nebo pokud takový stát není,
- jehož jsou oba manželé v době uzavření manželství státními příslušníky, nebo pokud takový stát není,
- k němuž mají oba manželé v době uzavření manželství s přihlédnutím ke všem okolnostem nejúžší vazbu.

Nezvolí-li si budoucí manželé či manželé rozhodné právo, můžou se dostat do nepříjemné situace, kdy zjistí, že se jejich majetková práva řídí zásadami, které manželé nepředvíдали, jsou jim cizí, či pro ně nepřijatelné. Například mladý pár mající české občanství, vyrůstající v českých sociálních a právních poměrech, zvyklý na to, že v České republice existuje tzv. „společné jmění manželů“, se rozhodne žít ve Velké Británii, kde uzavřou manželství. Manžel ale dostane výhodnou pracovní nabídku v Belgii. Po pár letech se v Belgii usadí a rozhodnou se zde žít natrvalo. Pakliže si nezvolí rozhodné právo pro své majetkové poměry bude platit úprava dle Nařízení, tedy právo státu, v němž mají manželé první společný obvyklý pobyt po uzavření manželství, tedy právo Velké Británie. Tedy, ačkoliv aktuálně žijí v Belgii, jejich majetkové poměry se budou řídit právem Velké Británie. Právo

Velké Británie ale nezná „české společné jmění manželů“ a při majetkovém vypořádání zahrne do tzv. „pot“ (množiny společného jmění) jak majetek, který manželé nabyli před uzavřením manželství, tak majetek nabytý po jeho uzavření. Může tedy nastat situace, že soud ve Velké Británii při majetkovém vypořádání manželů zahrne do společného, rozdělovaného majetku i majetek, který manželka dostala darem, či dědictvím po prarodičích. Právní řád Velké Británie společné jmění manželů nezná a proto, na rozdíl od českého práva zahrne do vypořádání i majetek, na který by v Čechách manžel neměl nárok.

Příslušnost soudu

Pokud jde o určení příslušnosti soudu, tedy určení soud konkrétního členského státu, který bude o majetkovém vypořádání manželů/partnerů rozhodovat, i zde Nařízení umožňuje manželům volbu, i když v omezeném rozsahu. Nařízení v čl. 4 a 5 stanovuje, že soud, který projednává úmrtí manžela, nebo rozvod, rozluhu, či neplatnost manželství je příslušný vždy i pro majetkové poměry manželů/partnerů. U rozvodu, rozluhy, či neplatnosti manželství je příslušnost daného soudu podmíněná ještě dohodou manželů/partnerů. Není-li žádný soud členského státu příslušný podle výše uvedených pravidel nebo v jiných případech, než jsou případy uvedené výše, jsou pro řízení ve věcech majetkových poměrů v manželství příslušné soudy členského státu:

- na jehož území mají manželé v době zahájení řízení u soudu obvyklý pobyt, nebo pokud takový členský stát není,
- na jehož území měli manželé poslední obvyklý pobyt, pokud zde v době zahájení řízení u soudu jeden z nich dosud bydlí, nebo pokud takový členský stát není,
- na jehož území má odpůrce v době zahájení řízení u soudu obvyklý pobyt, nebo pokud takový členský stát není,
- jehož jsou oba manželé v době zahájení řízení u soudu státními příslušníky.

Doporučení

Před uzavřením manželství/registrovaného partnerství je vhodné předem znát obsah práva státu, ve kterém manželé/partneři hodlají žít, a za tímto účelem si např. nechat vypracovat odborné stanovisko od advokáta. V případě manželství s občanem třetí země, mimo EU je vhodné předem zjistit, např. na Ministerstvu zahraničních věcí, zdali existuje mezinárodní smlouva s touto třetí zemí upravující majetkové vztahy manželů/partnerů. Bohužel, ve většině případů taková smlouva neexistuje a pak se uplatní český zákon č. [91/2012 Sb.](#), o mezinárodním právu soukromém, podle kterého majetkové poměry manželů se řídí právním řádem státu, ve kterém mají oba manželé obvyklý pobyt; jinak právním řádem státu, jehož jsou oba manželé občany; jinak českým právním řádem.

Rozvod

Jakým hmotným právem se řídí rozvod?

Kladou-li si rozvádějící se manželé otázku jakým právem se bude jejich rozvod řídit, odpověď najdou v Nařízení Rady (EU) č. 1259/2010 ze dne 20. prosince 2010, kterým se zavádí posílená spolupráce v oblasti rozhodného práva ve věcech rozvodu (tzv. **nařízení Řím III**).

První možností je **dohoda o volbě rozhodného práva**:

Manželé se mohou dohodnout, že si pro rozvod a rozluhu zvolí rozhodné právo, jedná-li se o některé z následujících práv:

- právo státu, v němž mají manželé v době uzavření dohody obvyklého bydliště, nebo

- právo státu, v němž měli manželé poslední obvyklé bydliště, pokud zde v době uzavření dohody jeden z nich ještě bydlí,
- nebo
- právo státu, jehož je jeden z manželů v době uzavření dohody státním příslušníkem, nebo
- právo místa soudu.

Aniž je dotčeno výše uvedené, dohodu určující rozhodné právo je možné uzavřít a změnit kdykoliv, nejpozději však do okamžiku zahájení řízení u soudu. Pokud tak stanoví právo místa soudu, mohou manželé rovněž určit rozhodné právo před soudem v průběhu řízení.

Rozhodné právo v případě, že je strany nezvolí

V případě, že nedojde k volbě rozhodného práva, řídí se rozvod a rozluka právem státu:

- v němž mají manželé obvyklé bydliště v okamžiku zahájení řízení u soudu, nebo popřípadě
- v němž měli manželé poslední obvyklé bydliště, pokud k ukončení pobytu nedošlo dříve než rok před zahájením řízení u soudu a jeden z manželů v tomto státě pobývá ještě v okamžiku zahájení řízení u soudu, nebo popřípadě
- jehož státní příslušnost mají oba manželé v okamžiku zahájení řízení u soudu, nebo popřípadě
- u jehož soudu bylo zahájeno řízení.

Toto nařízení doposud přijaly tyto státy: Belgie, Bulharsko, Estonsko, Německo, Španělsko, Francie, Itálie, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Rakousko, Portugalsko, Rumunsko, Řecko, Slovinsko.

Česká republika není signatářem nařízení Řím III, a proto se **na rozvod v České republice aplikuje vnitrostátní zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém** Rozvod manželství se pak řídí právním řádem státu, kterým se řídí osobní poměry manželů v době zahájení řízení. Osobní poměry manželů se řídí právním řádem státu, jehož jsou oba občany. Jsou-li občany různých států, řídí se tyto poměry právním řádem státu, v němž mají oba manželé obvyklý pobyt, jinak českým právním řádem.

Příslušnost soudu

Pokud ale jde o příslušnost soud, pak se aplikuje Nařízení Rady (ES) 2201/2003, tzv. **Brusel II**.

Ve věcech týkajících se rozvodu, rozluky nebo prohlášení manželství za neplatné jsou příslušné soudy toho členského státu,

a) na jehož území

- mají manželé obvyklé bydliště, nebo
- měli manželé poslední společné obvyklé bydliště, pokud zde jeden z nich ještě bydlí, nebo
- má odpůrce bydliště, nebo
- v případě společného návrhu na zahájení řízení má alespoň jeden z manželů obvyklé bydliště, nebo
- má navrhovatel obvyklé bydliště, v němž bydlel nejméně jeden rok bezprostředně před podáním návrhu na zahájení řízení, nebo
- má navrhovatel obvyklé bydliště, v němž bydlel nejméně šest měsíců bezprostředně před podáním návrhu na zahájení řízení, a zároveň je buď státním příslušníkem tohoto členského státu, nebo, v případě Spojeného království a Irska, zde má "domicil";

b) jehož státními příslušníky jsou oba manželé nebo, v případě Spojeného království a Irska, se jedná o zemi "domicilu" obou manželů.

Je tedy evidentní, že primárním hraničním určovatelem pro příslušnost soudu ve věci rozvodu, rozluky či neplatnosti manželství je místo obvyklého pobytu manželů. S ohledem na rozdíly právních úprav a procesních předpisů jednotlivých členských států lze jen doporučit, aby si budoucí manželé, či manželé zjistili předem obsah hmotného i procesního práva státu/ů, ve kterém/rých plánují žít.

Poměry k dětem

Jakým hmotným právem se řídí úprava poměrů k dětem?

Rozhodné právo pro poměry mezi rodiči a dětmi ve věcech výživy se určí podle čl. 15 nařízení Rady č. 4/2009 o výživném ve spojení s Haagským protokolem o rozhodném právu ve věcech vyživovacích povinností (2007). Podle Čl. 3 Haagského protokolu:

- Vyživovací povinnosti se řídí právem státu, v němž má oprávněný místo obvyklého pobytu, nestanoví-li tento protokol jinak.
- V případě změny místa obvyklého pobytu oprávněného se použije právo státu, v němž má oprávněný nové místo obvyklého pobytu, a to od okamžiku takové změny.

V ostatních věcech rodičovských práv a povinností se určuje rozhodné právo podle zákona č. [91/2012](#) Sb., o mezinárodním právu soukromém. Podle § 57 (1) Poměry mezi rodiči a dětmi ve věcech výživy se řídí právním řádem určeným podle mezinárodní smlouvy, jejíž použití stanoví přímo použitelný předpis Evropské unie. Stejně se určuje rozhodné právo ve věcech práva na výživu oprávněných osob z jiných poměrů. (2) V ostatních věcech rodičovských práv a povinností a opatření k ochraně osoby nebo jmění dítěte se rozhodné právo určí podle mezinárodní smlouvy. Touto mezinárodní smlouvou je Úmluva o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí, sjednaná v Haagu dne 19. října 1996, vyhlášená pod č. [141/2001](#) Sb. m. s. Podle kolizních norem v Úmluvě se v podstatě s některými výjimkami použije práva smluvního státu soudu, který má ve věci pravomoc podle Úmluvy, tzn. použije se lex fori. Mají-li tak pravomoc české soudy, postupují podle českého hmotného práva.

Příslušnost soudu

Podle Nařízení Rady č. 2201/2003 - **Brusel II**, podle jehož Čl. 8: Soudy členského státu jsou příslušné ve věci rodičovské zodpovědnosti k dítěti, které má v době podání žaloby obvyklé bydliště na území tohoto členského státu.

V případě, že se dítě zákonným způsobem přestěhuje z jednoho členského státu do jiného a získá zde nové obvyklé bydliště, ponechají si soudy členského státu předchozího obvyklého bydliště dítěte odchýlně od článku 8 příslušnost po dobu tří měsíců po přestěhování pro účely úpravy rozhodnutí o právu na styk s dítětem vydaného v tomto členském státě před přestěhováním dítěte v případě, že nositel práva na styk s dítětem podle rozhodnutí o právu na styk má nadále obvyklé bydliště v členském státě předchozího obvyklého bydliště dítěte.

Mgr. Martina Szwarcová,
advokátka

[Mgr. Martina Szwarcová, advokátka](#)

Zlatnická 1124/7
110 00 Praha 1-Nové Město

Tel. +420 776 105 670

e-mail: martina@ms-advokatka.cz

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Kdy kupní smlouva na nemovitost neobstojí před katastrem: pozor nejen na kupní cenu](#)
- [Elektronické hlasování v SVJ: Brzdí zákonodárce digitalizaci záměrně?](#)
- [Právní aspekty terapie psychedeliky](#)
- [Význam sportovních pravidel při posuzování odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy](#)
- [Okamžité zrušení pracovního poměru učiněné z „opatrnosti“ zaměstnavatele ve světle judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Výroční zpráva ÚOOÚ za rok 2025: nové regulační priority v oblasti ochrany osobních údajů](#)
- [Vadné nařízení vlády č. 493/2025 Sb. a dopady fixace limitů drobných oprav na pronajímatele](#)
- [Nařízení PPWR: cesta do pekla dlážděná dobrými úmysly](#)
- [AML - od zákona č. 253/2008 Sb. k AMLR: co konkrétně musí česká povinná osoba změnit do roku 2027](#)
- [Podmíněné propuštění ve světle zásady ústnosti a přímosti](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 37.: Povinná forma jednání ve smlouvách](#)